

Маја Г. Баћић Тосић
Универзитет у Београду
Филолошки факултет, Катедра за
неохеленске студије
maja.bacic@fil.bg.ac.rs

Оригинални научни рад
УДК: 371.3::811.14'06'367]'243
DOI: 10.19090/MV.2022.13.233-250

ГЕНИТИВ У НАСТАВИ САВРЕМЕНОГ ГРЧКОГ ЈЕЗИКА КАО СТРАНОГ¹

АПСТРАКТ: Циљ овог рада је анализа падежног система савременог грчког језика, а конкретније генитива, падежа чију употребу изворни говорници овог језика неретко избегавају у свакодневном неформалном дискурсу, бирајући уместо њега акузатив с предлогом. За потребе израде овог рада спроведено је неекспериментално квантитативно истраживање које је за циљ имало да испита у којој мери студенти ОАС савременог грчког као страног на Катедри за неохеленске студије Филолошког факултета Универзитета у Београду користе овај падеж. Добијени резултати су показали да испитаници генитив користе за исказивање припадности, времена, локације и одређених карактеристика, док приликом исказивања индиректног објекта предност дају употреби акузатива с предлогом.

Кључне речи: падежи, генитив, савремени грчки језик као Ј2.

GENITIVE CASE IN TEACHING MODERN GREEK AS A FOREIGN LANGUAGE

ABSTRACT: This paper aims to analyze the cases of the Modern Greek language, more specifically genitive, the case whose use native speakers of this language often avoid in everyday informal discourse, choosing instead the accusative with a preposition. For this paper, non-experimental quantitative research was conducted, whose aim was to examine to which extent undergraduate students of Modern Greek language as L2 at the Department of Modern Greek Studies at the Faculty of Philology use the genitive case. The obtained results show that the respondents use the genitive to express possession, time, location, and certain characteristics. When expressing an indirect object, they use the accusative with a preposition to a greater extent.

Key words: cases, genitive case, Modern Greek as L2.

---

¹ Рад је изложен на међународној онлајн конференцији *41st Ετήσια Συνάντηση Τομέα Γλωσσολογίας / 41st Annual Meeting Department of Linguistics (AMGL41)* (13–17. април 2021) под насловом *Η γενική στην εκμάθηση της Σύγχρονης ελληνικής γλώσσας ως ξένης από серβόφωνους.*

1. УВОД

Употребом граматичке категорије падежа, која се репрезентује променом наставака додатих на граматичку основу именских речи, исказују се различити односи у које они ступају у реченици (Станојчић & Поповић 2011: 80; Blake 2001: 1), што код флективних језика представља један од предуслова за успешно одвијање комуникације. Падежи се могу дефинисати као инваријантне језичке категорије које заокружују своје значење у конкретним синтаксичким конструкцијама, сходно ставовима Јакобсона (Jakobson 1932; у Ivić 1983: 198; Blake 2001: 39), док према Белићу (1998: 148) представљају само облик самосталне речи. Исти аутор додаје да су, притом, наставци несамосталних речи за суштину дефлекције ирелевантни док наглашавају „значења односа међу самосталним предметом и другим појмовима у реченици која у падежној синтагми добијају своју реализацију” (Белић 1998: 148).

Падежни систем савременог грчког језика, у односу на српски, разликује четири падежа – номинатив, генитив, вокатив и акузатив. Сваки од њих служи за исказивање различитих односа, те је њихова улога у преношењу и разумевању поруке од изузетног значаја. Међутим, од свих наведених падежа, извесно је да је управо генитив падеж који се најмање употребљава у неформалном дискурсу и свакодневном говору, иако има широку употребу, те се користи како би се означили власништво, објекат, место, време, мера, циљ и узрок. Са друге стране, у академском дискурсу, употреба генитива је веома распрострањена (Χατζησάβας 1992; Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 2003: 29).

Будући да овај падеж одликују бројне карактеристике, попут губљења у потпуности у појединим дијалектима савременог грчког језика, затим синкретизма² с акузативом, али и чињенице да одређене именице не формирају генитив једине и/или множине, треба имати у виду да формирање овог падежа, али и његова употреба, неретко, могу условити појаву несигурности код неизворних говорника овог језика. Стога, питање

---

² Синкретизам се, према Јакобсону (Jakobson, 1984: 59) дефинише као „неутрализација падежа”, док Ваерман (Ваerman 2005; у Имами Маља 2018: 534) ову појаву посматра као комбиновање више различитих функција у један облик. Хрватски лингвиста Шрепел (Šrepeš 1890: 3; у Имами Маља 2018: 534), анализирајући синкретизам, примећује да је и грчки генитив синкретистичан, попут генитива у словенским језицима.

формирања именских речи у генитиву, али и опште употребе овог падежа, не само да представља потешкоћу са којом се сусрећу студенти савременог грчког језика, већ је и предмет интересовања бројних лингвиста.

2. УКРАТКО О РАЗВОЈУ ГЕНИТИВА У ГРЧКОМ ЈЕЗИКУ

Историја грчког језика почиње пре отприлике 4.000 година, те је због њеног толико дугог континуитета могуће говорити о бројним променама на свим нивоима лингвистичке анализе, укључујући и морфологију. Конкретније, са дијахронијске тачке гледишта, савремени грчки језик је у највећој мери формирала управо прелазна фаза између античког и савременог периода, током које су се измене и одвијале. Када се говори о наведеним променама, првенствено се мисли на губљење датива, али и измене у употреби других падежа, а конкретније генитива, који тада постаје маркирани падеж будући да номинатив и акузатив преузимају улогу у означавању агенса и пацијенса (Mertyris 2014: 45).

Како се у литератури наводи (Mertyris 2015: 159–160; Anagnostopoulou & Sevdali 2020: 992; Horrocks 2010; Luraghi 2003), губитак датива, али и полисемије косих падежа (акузатива и генитива) довели су до реструктурирања падежног система³ грчког језика, те, најзад, и до крајње, данашње форме коју је задобио. С тим у вези, како би се стекао бољи увид у значај и начин употребе овог падежа, али и разлоге због којих је он у односу на остале падеже у најмањој употреби у савременом грчком језику, неопходно је имати увид и у околности које су постепено до тога довеле.

Потребно је споменути да је у класичном грчком језику⁴, који није поседовао аблатив, генитив служио за означавање порекла (Blake 2001: 48). Временом, у дијалектима северне Грчке и Мале Азије, генитив бива ограничен на обележавање посесивних функција, док се у дијалектима који су се говорили на тлу јужног дела Грчке, почео користити и за обележавање индиректног објекта. Тако је реструктурирање падежног система грчког језика условило и мењање особености генитива. Њега данас одликују следеће карактеристике:

³ Реч је о периоду 11–15. век н. е., док је до губљења датива дошло у периоду 6–8. века н. е. (Mertyris 2015: 160).

⁴ Под класичним грчким језиком подразумевамо атички дијалекат који се говорио у Атини у 5. и 4. веку п. н. е. и који је разликовао пет падежа: номинатив, генитив, датив, акузатив и генитив (Anagnostopoulou & Sevdali 2020: 889).

1. Појава синкретизма с акузативом: облици генитива множине личних заменица замењене су акузативом у скоро свим дијалектима:

τὰ παῖδιά ἡμῶν [gen] → τα παῖδιά μας [acc] „наша деца”⁵

Такође, у појединим дијалектима, као што је кипарски, акузатив мења генитив и у номиналној флексији:

τα σπίτια τῶν ἀνθρώπων [gen] → τα σπίτια τοὺς ἀνθρώπους [acc] „куће људи”;

2. Потпуни губитак генитива у већини дијалеката савременог грчког језика⁶ због фреквентније употребе акузатива с предлогом *ἀπό* (*од*) као маркера посесивности:

[gen] τα σπίτια τῶν ἀνθρώπων → τα σπίτια ἀπ’ [од] τ’ς ἀνθρώπ’ς [acc] „куће људи”;

3. Немогућност формирања генитива једине и/или множине код хипокористика и појединих именица женског рода:

παιδάκι „детенце” → gen. sg. *παιδακίου/ gen. pl. *παιδακίων⁷

ζάχαρη „шећер” → gen. pl. *ζαχαρών.

4. Комплексност на фонолошком нивоу, тј. питање акцентуације именица сва три рода у генитиву једине и/или множине. Како савремени грчки језик одликује монотонски систем акцентуације,

---

⁵ Када је реч о присвојним заменицама, облик акузатива преузели су прво и друго лице множине *μας*/наш и *σας*/ваш, замењујући, притом, класичне облике *ἡμῶν* и *ὕμῶν*, што одражава промене које су наступиле након губитка датива. Тада се генитив повукао на најнижи положај хијерархије падежа, будући да је употреба облика *μας*/*σας* проширена за све косе функције падежа, без развијања посебних генитивних облика (в. Mertyris 2009).

⁶ Како запажа Мертџирис (Mertyris 2014: 1101–1102), бавећи се опсежним истраживањима у вези са употребом генитива у северним грчким дијалектима (Тесалији, Македонији и Тракији), генитив једине у највећем броју случајева остаје одржан, док задржавање или губитак генитива множине у великој мери осликава разлике које постоје између дијалеката. Наиме, у наведеним областима употреба генитива множине сматра се застарелом, како потврђују и поједине граматике, истиче аутор, и додаје да губљење генитива превазилази границе северне Грчке, па се идентификује и у централном и у западном делу земље (на Егеју и у Епиру).

⁷ Међутим, треба имати у виду да, у зависности од дијалекта, наведени облици могу бити у потпуности прихваћени и у општој употреби. Тако се наведени облик *τῶν παιδακίου* у великој мери користи на Криту и на Киладама (Mertyris 2014: 100).

велики број именица у овом падежу помера акценат на лигусу (последњи слог) или паралигусу (претпоследњи слог)⁸:

ταμίας „благајник” → gen. pl. ταμιών

θάλασσα „море” → gen. pl. θαλασσών

θέατρο „позориште” → gen. pl. θεάτρων;

(Τριανταφυλλίδης 1995: 22; Melissaropoulou & Ralli 2008: 12; Sitaridou & Terkourafi 2007: 163; Μητσιάκη & Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 2019: 652; Mertyris 2015: 162–167).

Када је реч о именицама које не карактерише употреба генитива множине у савременом грчком језику, треба истаћи да је то један од феномена који и данас изазива интересовање лингвиста који имају опречна мишљења о његовим узроцима. Тако, Мертирис (Mertyris 2014: 1101) ову појаву повезује са индиректним објектом и примећује да је она израженија у оним деловима Грчке (попут регије Епир) где примат у изражавању индиректног објекта има акузатив с предлогом, а не генитив. Са друге стране, Сетатос (Σετάτος 2010: 550–555) тврди да тзв. „учене именице” (грч. λόγια ουσιαστικά) не поседују облике генитива множине (*ζαχαρών), док новије (тј. оне које не воде порекло из класичног грчког) могу формирати облике генитива (των λεβέντηδων).

Ипак, потребно је нагласити да се генитив као граматичка категорија, упркос чињеници да се његова употреба неретко избегава, никада није потпуно изгубио, па тако данас овај падеж има бројне функције и незанемарљив значај. Користи се првенствено за означавање посесивности (το σπίτι της μαμάς μου/кућа моје маме), али и индиректног објекта (Πες μου!/Реци ми!), док се неретко запажа и квалификативна употреба генитива, односно користи се за обележававање одређених особености (παιδί δύο χρονών/дете старо две године) (Kisilias & Μερτύρης 2018: 221; Кортјевскаја-Tamm 2004; Κάνδρος et al. 1996: 38–39).

Поред наведеног, генитив неретко означава и узрок (1), циљ (2), одвајање (3), порекло (4), место (5), време (6) и количину (7) (Κάνδρος et al. 1996: 38–39)⁹:

⁸ Више о томе в. Μητσιάκη & Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 2019; Mertyris 2014.

⁹ У српском језику генитив може бити аблативни, (Боји се мрака), док неретко означава и припадност (Узео је свеску њеног брата) (Станојчић & Поповић 2011: 78), али и време (Долази следеће недеље), својства (То је девојка дуге косе), циљ

- (1) Τον τσάκισε η πίκρα του χωρισμού. / Ποгодила га је горчина растанка.
- (2) Πρέπει να παραγγείλει τα ρούχα του γάμου. / Треба да поручи одећу за свадбу.
- (3) Διάβασα πέντε σελίδες του βιβλίου. / Прочитао сам пет страница књиге.
- (4) Εδώ είναι ο γιος της Άννας. / Овде је Анин син.
- (5) Πότε έγινε η μάχη του Μαραθώνα; / Када се догодила Μαρατονска битка?
- (6) Ζωγράφισε τον πίνακα με την τεχνοτροπία της Αναγέννησης. / Насликао је слику ренесансним стилом.
- (7) Αγόρασε μια γαλοπούλα έξι κιλών. / Купио је ћурку од шест килограма.

Још једна важна особина грчког генитива односи се на употребу облика генитива личних заменица у служби присвојних заменица у једнини (η μητέρα μου/моја мајка, ο πατέρας σου/твој отац, ο αδερφός του/његов брат, η γάτα της/њена мачка, итд.) (Асенова 2002: 84), док се могу уочити и одређени глаголи који захтевају допуну у генитиву, попут глагола с префиксом υπερ- (8), али и глагола έπομαι/следити (9), στερούμαι/бити ускраћено, недостајати (10) (Αναγνωστοπούλου & Sevdali 2020: 995; Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Φλιάτουρας 2018: 43).

- (8) Ο Γεωργίου υπεραμύνθηκε της πολιτικής του. / Георгију је заштитио своју политику.
- (9) Η μία κατηγορία έπεται της άλλης. / Једна категорија следи након друге.
- (10) Στερείται χρημάτων. / Недостаје му новца.

2.1. Генитив и индиректни објекат

Објекат се према Белићу (1998: 145) назива делом допунских синтаγμα, који је „скривен у самом значењу глагола”, док се индиректним, односно неправим објектом, називају именичке јединице којима се допуњују непрелазни рекцијски глаголи. У српском језику као рекцијски облик може се јавити сваки зависни падеж. У класичном грчком језику ову функцију имао је датив, а у савременом грчком генитив, који је преузео неке његове функције (Станојчић & Поповић 2011: 247; Vanfi 1985: 52)¹⁰. Но, потребно је истаћи да

(Пије витамине ради здравља), узрок (Није дошао због болести), место (Јуче су скренули с пута) и начин (Викао је из свег гласа).

¹⁰ Према Сандфелду (Sandfeld 1930: 186), синкретизам генитива и датива, као средство за поједностављење система флексијских облика, односно изједначавање

генитив, ипак, не може бити идентичан дативу у класичном грчком, иако је преузео његове поједине одлике.

У савременом грчком језику, дакле, индиректни објекат исказује се именском речју у генитиву и углавном стоји уз глаголе који означавају изражавање (μιλῶ/говорити), затим осећања (αρέσω/допадати се), поседовање (ανήκω/припадати) и везу (μοιάζω/личити), наглашава Сарафиду (Σαραφίδου, 2003: 39). Занимљиво је приметити да ова ауторка не истиче другу варијанту исказивања индиректног објекта, односно конструкцију акузатив с предлогом σε/у, коју пак наводе Мертирис (Mertyris 2014: 1101) и Анагностопулу и Севдали (Anagnostopoulou & Sevdali 2020: 992–993). Тако – према њиховим тврдњама – изражавање индиректног објекта генитивом или акузативом с предлогом σε зависиће првенствено од синтаксичких услова у реченици, али и дијалекта. Другим речима, запажа се да у централном и јужном делу Грчке, тј. у дијалектима који се говоре на Пелопонезу и Атини, носилац индиректног јесте генитив, а директног акузатив (нпр. Έδωσα του Πέτρου ένα παγωτό/Дао сам Петросу један сладолед).

У оквиру опсежне студије коју су изнеле Анагностопулу и Севдали (Anagnostopoulou & Sevdali 2020), а која је базирана на утврђивању сличности и разлика између индиректног објекта у савременом и класичном грчком језику, ауторке примећују његове две основне карактеристике у случају када се он изражава генитивом. Пре свега, ауторке заступају став да у савременом грчком генитив постаје главни носилац индиректног објекта уз дитранзитивне глаголе, те да веома ретко стоји уз монотранзитивне глаголе, док су као изузетак истакнути глаголи *τηλεφωνώ/телефонирати* и *μιλάω/говорити*, чија је употреба фреквентна у свакодневном говору¹¹. Други битан аспект тиче се измене у значењу генитива, који сада исказује и циљ (што је раније била улога датива). Управо, дакле, приликом исказивања циља или порекла, уместо генитива, изворни говорници савременог грчког језика прибегавају употреби предлога από/од, σε/у или για/за с акузативом, као што је приказано у примерима који следе (11, 12 и 13).

- (11) Έκλεψα του Πάνου το βιβλίο. / Украо сам књигу Паносу.
Έκλεψα από τον Πάνο το βιβλίο. / Украо сам књигу од Паноса.
- (12) Έδωσα το γλυκό του παιδιού. / Дао сам слаткиш детету.

функције изражавања индиректног објекта, у грчком језику запажа се први пут још у 1. веку н. е.

¹⁰ Нпр. Τηλεφώνησα/Μίλησα του Πέτρου / Телефонирао сам / Говорио сам Петросу.

- Ἐδωσα το γλυκό στο παιδί.
(13) Ἐφτιαξα της Μαρίας το παγωτό. / Направио сам сладолед Μαριји.
Ἐφτιαξα για την Μαρία το παγωτό. / Направио сам сладолед за Μαριју.

Интересантно је, међутим, запазити да у говору Солуњана и генерално становника северног дела Грчке, акузатив без предлога представља носиоца како директног тако и индиректног објекта (14 и 15) (Anagnostopoulou & Sevdali 2020: 993).

- (14) Ἐδωσα τον Μάρκο ένα βιβλίο. / Дао сам *Μαρκο једну књигу.
(15) Θα σε φτιάξω έναν καφέ. / Направићу *те једну кафу.

У овом случају – може се закључити – не само да се избегава употреба генитива ради исказивања неправог објекта, већ говорници овог подручја занемарују и употребу предлога уз акузатив, изједначавајући, притом, на морфолошком нивоу ове две функције у реченици.

3. ΜΕΤΟΔΟΛΟΓΙЈΑ ΙΣΤΡΑЖΙΒΑΝΑ Ι ΔΟΒΙЈΕΝΙ ΡΕΖΥΛΤΑΤΙ

За потребе овог рада спровели смо истраживање које је за циљ имало да испита у којој мери студенти савременог грчког језика као страног употребљавају генитив, односно да ли радије прибегавају употреби акузатива с предлогом у ситуацијама када је могуће употребити оба наведена падежа. Почетне хипотезе биле су следеће – када је реч о исказивању припадности, једног од основних значења генитива, испитаници ће бирати тај падеж, док ће се у осталим ситуацијама, а првенствено приликом изражавања индиректног објекта, одлучити за употребу предлошко-падежне конструкције *αλό/σε/για* с акузативом.

У истраживању које је спроведено у марту 2021. године учествовало је двадесет седам студената савременог грчког језика прве године основних академских студија, који су одслушали курс Савремени грчки језик Γ-1, као и курс Савремени грчки језик Π-3¹², те стекли језичку комуникативну компетенцију на Α1 нивоу у складу са ЗΕΟJ-ем. При испитивању ставова

---

¹² Скраћеница Γ означава главни језик, а Π помоћни, односно изборни, који могу слушати студенти других студијских група, док бројеви означавају број семестра у којем се одвија настава.

анкетираних коришћен је анонимни упитник¹³ сачињен од двадесет питања затвореног типа са вишеструким избором одговора. Упитник је креиран путем Гугл формс (*Google forms*) странице¹⁴, док је студентима дат приступ путем Мудл (*Moodle*) платформе¹⁵ која се користи у настави на Катедри за неохеленске студије. Конкретније, од анкетираних студената тражено је да допуне празнине у реченицама, бирајући један од три понуђена одговора: именицу у акузативу с предлогом, именицу у генитиву, док је трећи понуђени одговор, именица у акузативу без предлога, представљао дистрактор.

Када је реч о класификацији исказа у оквиру упитника, прва група односила се на изражавање индиректног објекта¹⁶. Анализирајући одговоре испитаника, запажамо да у већини случајева, испитаници од три понуђена одговора бирају именицу у акузативу с предлогом, док у веома мањој мери одлучују да индиректни објекат исказу генитивом (Табела бр. 1).

Искази	Акузатив с предлогом	Генитив	Акузатив без предлога
1. Κάθε πρωί, ο μπαμπάς λέει _____ τι πρέπει να κάνει και τι ώρα πρέπει να γυρίσει σπίτι από το σχολείο. Сваког јутра, отац говори _____ (Ана) шта треба да уради и у колико сати да се врати из школе.	στην Άννα	της Άννας	την Άννα
	48%	15%	37%
2. Θα τηλεφωνήσω _____ μου που έχει ένα μαγαζί στην Πλάκα. Телефонираћу _____ (пријатељица) која има радњу у Плаки.	στην φίλη	της φίλης	την φίλη
	55,6%	11%	33,4%

¹³ Истичемо да упитник није стандардизован те да самим тим добијени резултати не могу бити генерализовани.

¹⁴ https://docs.google.com/forms/d/1hxgIPU7jDgJLAoGFj_rdbQgLBtDqKkSLrf28N3gH4fw/closedform

¹⁵ <https://moodle.fil.bg.ac.rs>

¹⁶ Највећи број исказа у упитнику припада овој категорији, будући да, ослањајући се на искуство у настави, примећујемо да највећи број студената прве године ОАС избегава да користи генитив с овим циљем. Управо из тог разлога било је потребно испитати да ли до тога долази и у ситуацијама ван формалне наставе.

3.	Η πωλήτρια απάντησε _____ του ότι σήμερα δεν έχει μπανάνες στο μαγαζί. Продавачица је одговорила његовој _____ (мајка) да данас нема банана у продавници.	στην μητέρα	της μητέρας	την μητέρα ¹⁷
4.	Τι θα πάρουμε _____ ; Шта ћемо узети _____ (Никос)?	στον Νίκο	του Νίκου	τον Νίκο
5.	Πρέπει να μιλήσεις _____ σου γι' αυτό το πρόβλημα. Треба да разговараш са својом _____ (ћерка) о том проблему.	στην κόρη	της κόρης	την κόρη
6.	Όταν φτάσουμε στο θέατρο πρέπει να κρατήσουμε τη θέση _____ . Када стигнемо у позориште треба да сачувамо место _____ (Καταρίνα).	για την Καταρίνα	της Καταρίνας	την Καταρίνα
7.	Η Σοφία άφησε ένα σημείωμα _____ της και βγήκε. Софија је оставила поруку _____ (брат) и изашла.	στον αδερφό	του αδερφού	τον αδερφό

Табела бр. 1. Изражавање индиректног објекта¹⁸

Додатно, можемо приметити да уз монотранзитивне глаголе *τηλεφωνώ* (2) и *μιλάω* (5) највећи проценат испитаника не користи генитив, будући да – претпостављамо – нису имали прилику да се с њиховом употребом сусретну

¹⁷ Ипак, није занемарљив ни проценат анкетираних студената који је у исказу бр. 3 одабрао дистрактор (55,6%). Можемо претпоставити да су, усвајајући глаголе друге конјугације другог реда (В' συζυγία α' τάξη), који неретко захтевају рекцијску допуну у акузативу, тј. директни објекат, попут глагола *αγαπάω*/волети (*Αγαπάω τον Γιώργο / Волим Јорγоса*) и *ρωτάω*/питати (*Ρωτάω τον Γιώργο / Питам Јорγоса*), испитаници били вођени управо овим мишљењем, те из тог разлога уз глагол *απαντάω*/одговорити одабрали акузатив, иако наведени глагол захтева допуну у виду индиректног објекта.

¹⁸ Истичемо да је у табелама дат дослован превод исказа са грчког језика. Због тога на српском поједини искази захтевају допуну у другим падежима, а не само у генитиву. Такође, присвојне заменице у грчком језику представљају енклитике, адеκлинабилне речи, те не утичу на одабир падежа.

у свакодневном дискурсу изворних говорника, где је таква њихова употреба фреквентна, као што смо већ истакли. Но, иста је ситуација и уз дитранзитивне глаголе (у исказима 4 и 6), где се испитаници у већој мери одлучују за употребу акузатива с предлогом, те можемо претпоставити да природа глагола не утиче на избор испитаника, већ чињеница да им је употреба акузатива ближа због његове фреквентније употребе.

У наставку је од испитаника тражено да, у оквиру датих исказа, означе припадност (Табела бр. 2), једну од основних одлика генитива у савременом грчком језику. На основу података изнетих у табели која следи запажамо да испитаници у највећој мери бирају генитив, те без проблема препознају наведену карактеристику овог падежа. Можемо претпоставити да управо ову његову функцију изворни говорници српског, студенти савременог грчког као J2, најлакше усвајају, захваљујући позитивном трансферу са матерњег језика.

Искази	Акузатив с предлогом	Генитив	Акузатив без предлога
8. Γιατί έφαγες το φαγητό _____ σου;	στην αδερφή	της αδερφής	την αδερφή
Зашто си појео јело своје _____ (сестра)?	7%	67%	26%
9. Το δωμάτιο _____ είναι πολύ μικρό.	από το παιδί	του παιδιού	το παιδί
Соба _____ (дете) је веома мала.	11%	81,5%	7,5%
10. Η μαμά καθарίζει το γραφείο _____.	από τον Γιώργο	του Γιώργου	τον Γιώργο
Мама чисти канцеларију _____ (Јоргос).	26%	70%	4%

Табела бр. 2. Изражавање припадности

Најзад, последњи део упитника обухватао је исказе у којима се генитив употребљава за исказивање локације (11, 12, 13), садржаја (14), времена (15), циља (16), одређених карактеристика (17, 18, 19), као и порекла. Одговори испитаника приказани су у Табели бр. 3.

Искази	Акузатив с предлогом	Γενитив	Акузатив без предлога
11. Ο Πέτρος ζει στο νησί _____ . Петрос живи на острву _____ (Тасос).	στην Θάσο	της Θάσου	την Θάσο
	41%	41%	18%
12. Από το παράθυρο _____ είδα την αστυνομία. С прозора _____ (село) видео сам полицију.	από το σπίτι	του σπιτιού	το σπίτι
	6,20%	81,5%	12,50%
13. Ο μπαμπάς της Κατερίνας είναι δάσκαλος _____ . Катаринин отац је учитељ _____ (село).	στο χωριό	του χωριού	το χωριό.
	43%	38%	19%
14. Συνέχεια αγοράζω διάφορες κρέμες _____ . Често купујем различите креме _____ (руке).	για τα χέρια	χειριών	τα χέρια
	63%	33%	4%
15. Τον Δεκέμβριο, οι μέρες _____ είναι μικρές. У децембру дани _____ (зима) су кратки.	στον χειμώνα	του χειμώνα	τον χειμώνα
	18%	48%	34%
16. Θα πάω στο μαγαζί όπου πουλάνε έπιπλα _____ για να πάρω ένα βάζο. Ићи ћу у продавницу где се продаје намештај _____ (башта) да купим једну вазу.	για τον κήπο	κήπου	τον κήπο
	40%	30%	30%
17. Σύγνωμη, έσπασα αυτό το ποτήρι _____ . Извини, разбио сам ову чашу _____ (вино).	για το κρασί	του κρασιού	το κρασί
	26%	52%	22%
18. Εμείς θα πάμε στην Ελλάδα να απολαύσουμε τον αέρα _____ . Ми ћемо ићи у Грчку да уживамо у ваздуху _____ (море).	στην θάλασσα	της θάλασσας	την θάλασσα
	30%	52%	18%
19. Ξέρω ότι υπάρχουν μερικά είδη _____ .	από την ζάχαρη	ζάχαρης	την ζάχαρη

	Знам да постоји неколико врста _____ (шећер).	15%	63%	22%
20.	Στο μάναβικό μας θα βρείτε τις καλύτερες ντομάτες _____.	από την Κρήτη	Κρήτης	την Κρήτη
	У нашој пиљарници наћи ћете најбољи парадајз _____ (Крит).	78%	19%	3%

Табела бр. 3. Изражавање осталих функција генитива

На основу приказаних резултата примећујемо да је у овој групи исказа приближно сличан број оних испитаника који бирају генитив, односно акузатив с предлогом. Конкретније, када је реч о изражавању локације, одговори испитаника су различити. Тако, највећи проценат анкетираних студената у исказу (12) бира генитив, а у наредном (13) локацију изражава акузативом с предлогом. Занимљиво је приметити да у исказу (11), упркос чињеници да студенти већ на А1 нивоу ЗЕОЈ-а усвајају изразе којима се топоним у именичкој синтагми исказује генитивом (нпр. η πόλη του Βελιγραδίου/ град Београд, το νησί της Ρόδου), подједнак проценат испитаника бира како генитив тако и акузатив с предлогом. Наша претпоставка је да на избор последњег утиче негативни трансфер с матерњег језика, где су оба члана синтагме у истом падежу.

Слична ситуација је и приликом исказивања садржаја (14) и циља (16), где највећи проценат анкетираних бира одговор *για* + акузатив, водећи се изразима *крема за руке* и *намештај за бајту* у српском језику. Са друге стране, примећујемо да чак 48% испитаника за исказивање темпоралности бира генитив (15). Ослањајући се, дакле, на изнете податке, можемо дати даљи позитивни допринос тврдњи Анагностопулу и Севдали (Anagnostopoulou & Sevdali 2020: 194) која се тиче ређе употребе генитива за исказивање циља.

Када је реч о означавању карактеристика, тј. додељивању особина именици која представља главни члан синтагме (17, 18, 19), евидентно је да највећи проценат анкетираних студената (преко 50%) користи генитив. Можемо закључити да студенти прве године ОАС савременог грчког језика као J2 немају проблем да усвоје и употребе генитив с овим циљем, што, међутим, није случај када је потребно изразити и порекло у последњем исказу (20). Наиме, чак 75% испитаника одлучило је да за означавање порекла употреби акузатив с предлогом, претпостављамо, водећи се поново матерњим језиком (нпр. *парадајз са Крита*), тј. употребом предлога *од/из/са*, односно у

грчком предлога *αλό*, чија употреба захтева допуњу именском речју у акузативу.

4. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Ослањајући се на резултате спроведене анкете, можемо потврдити почетне хипотезе које су се односиле на употребу генитива за исказивање припадности, односно предлошко-падежне конструкције с акузативом за означавање индиректног објекта. Наши резултати су показали да на избор падежа за исказивање индиректног објекта не утиче природа глагола, тј. чињеница да ли је глагол монотранзитиван или дитранзитиван, као код изворних говорника, у складу са подацима које износе Мертирис и Анагностопулу и Севдали (Mertyris 2014: 1101, Anagnostopoulou & Sevdali 2020: 992–993), пре свега јер се већина испитаника с овим језиком срела први пут тек на студијама, те, самим тим није имала прилике да наведене конструкције усвоји.

Са друге стране, не можемо потврдити нашу хипотезу да ће у свим ситуацијама, осим исказивања припадности, испитаници радије употребљавати акузатив с предлогом. Тако примећујемо да испитаници генитивом исказују темпоралност, одређене карактеристике, али и локацију у одређеној мери. Када је реч о означавању осталих функција, где испитаници бирају акузатив с предлогом, можемо претпоставити да на почетном нивоу велики утицај има матерњи, српски језик, те употреба предлошко-падежних конструкција у овом падежу, а конкретније оних предлога који се у грчком преводе предлогом *αλό* и захтевају употребу акузатива.

Генитив, поред номинатива и акузатива, у савременом грчком језику има веома битну улогу, иако запажамо да велики број студената, првенствено прве године ОАС, тежи да га замени другим предлошко-падежним конструкцијама, или да у потпуности избегне његову употребу, иако овај падеж покрива исте граматичке функције у савременом грчком и српском језику. Како је наш упитник био затвореног типа, испитаници нису имали прилику да сами формирају именице и именске речи у овом падежу, што, ослањајући се на искуство у настави савременог грчког као J2, сматрамо изузетно значајним, будући да морфолошке измене кроз које пролазе именске речи када се нађу у генитиву додатно отежавају његово усвајање и коришћење неизворним говорницима овог језика. Сматрамо да би било конструктивно спровести нека будућа истраживања на ову тему, уз употребу упитника отвореног типа, где би се могао добити још детаљнији увид у

проблеме морфолошке природе који се јављају приликом формирања генитива, али и фонолошке проблеме (узевши у обзир комплексност његове акцентуације).

Најзад, мишљења смо да би и истраживања овог типа, с вишеструким избором одговора требало проширити, тј. укључити већи број испитаника, како неизворних говорника савременог грчког који поседују више нивое језичке комуникативне компетенције тако и изворних говорника, како би се могло утврдити колико значаја они придају употреби овог падежа. Свакако, овој теми је потребно посветити више пажње, с циљем не само оптимизације наставе модерног грчког језика као Ј2, већ и ради олакшавања процеса његовог усвајања.

ЛИТЕРАТУРА

- Anagnostopoulou, E., Sevdali, C. (2020) Two modes of dative and genitive case assignment: Evidence from two stages of Greek. *Nat Lang Linguist Theory* 38: 987–1051.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (2003). Η μορφολογική δομή της νέας ελληνικής και η διδακτική της. *Γλωσσολογία* 15: 25–34. [Anastasiadi-Symeonidi, A. (2003). I morphologiki domi tis neas ellinikis kai i didaktiki tis. *Glossologia* 15: 25–34].
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α., Φλιάτουρας, Α. (2018). Από το λόγιο επίπεδο της νέας ελληνικής στην αρχαία ελληνική: Εφαρμογή και διδακτικές προοπτικές. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 39: 37–50. [Anastasiadi-Symeonidi, A., Fliatouras, A. (2018). Apo to logio epipedo tis neas ellinikis stin archaia elliniki: Efarmogi kai didaktikes prooptikes. *Meletes gia tin elliniki glossa* 39: 37–50].
- Banfi, E. (1985). *Linguistica balcanica*. Bologna: Zanichelli.
- Blake, B. (2001). *Cases*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Белић, А. (1998). *Општа лингвистика – о језичкој природи и језичком развоју*. Београд: Завод за уџбенике. [Belić, A. (1998). *Opšta lingvistika – o jezičkoj upotrebi i jezičkom razvitku*. Beograd: Zavod za udžbenike].
- Horrocs, G. (2010), *Greek: A History of the Language and its Speakers*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Имами Маља, Н. (2018). Синкретизам генитива и датива у балканском ареалу. *Српски језик* 23: 533–546. [Imami Malja, N. (2018). Sinkretizam genitiva i dativa u balkanskom arealu. *Srpski jezik* 23: 533–546].

- Ivić, M. (2001). *Lingvistički ogledi*. Beograd: Prosveta.
- Jakobson, R. (1984). Contribution to the General Theory of Case: General Meanings of the Russian Cases, in *Roman Jakobson, Russian and Slavic Grammar: Studies 1931–1981*, ed. L. Waugh & M. Halle (Berlin: Mouton de Gruyter): 59–103.
- Κάνδρος, Π., Λανάρης, Ε., Μουμπζάκης, Α., Τάνης, Δ., Τσολάκης, Χ. (1996). *Νεοελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου*. Αθήνα: ΟΕΔΒ. [Kandros, P., Lanaris, E., Moutzakis, A., Tanis, D., Tsolakis, Ch. (1996). *Neoelliniki Glossa A' Gymnasiou*. Athens: OEDV].
- Κισιλίερ, Μ., Μερτύρης, Δ. (2018). Περί της γενικής στα Τσακωνικά ουσιαστικά, στο *Χρονικά των Τσακωνών Πρακτικά Η' Τσακωνικού Συνεδρίου*, Λεωνιδίον - Πραστός (Αθήνα: Αρχεΐον της Τσακωνίας): 219–242. [Kisilier, M., Mertyris, D. (2018). Peri tis genikis sta Tsakonika ousiastika, in *Chronica ton Tsakonon, Proceedings of the 8th Tsakonian Conference*, ed. Leonidion - Prastos (Athens: Archeion tis Tsakonias): 219–242].
- Koptjevskaja-Tamm, M. (2003). Possessive noun phrases in the Languages of Europe, in *Noun Phrase Structure in the Languages of Europe* (Berlin: Mouton de Gruyter): 621–722.
- Luraghi S. (2003). *On the Meaning of Prepositions and Cases: The expression of semantic roles in Ancient Greek*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins.
- Melissaropoulou, D., Ralli, A. (2008). Headedness in diminutive formation: Evidence from Modern Greek and its dialectal variation. *Acta Linguistica Hungarica*: 1–18.
- Mertyris, D. (2009). Case syncretism in the personal pronouns of Medieval Greek: the loss of the genitive plural, in *Proceedings of 9th International Conference on Greek Linguistics*, ed. K. Chatzopoulou, A. Ioannidou & S. Yoon (Chicago: University of Chicago): 480–492.
- Mertyris, D. (2014). *The loss of the genitive in Greek: a diachronic and dialectological analysis*. Ph.D. thesis. Melbourne: La Trobe University.
- Mertyris, D. (2015). Dissertation Summaries: The loss of the genitive in Greek: a diachronic and dialectological analysis. *Journal of Greek Linguistic* 15.1: 159–169.
- Μητσιάκη, Μ., Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (2019). Υπερδιορθώνοντας τη γενική πληθυντικού: μια περίπτωση γλωσσικής ανασφάλειας; *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 39: 651–670. [Mitsiaki, M., Anastasiadi-Symeonidi, A.

- (2019). *Yperdiorthonontas ti geniki plythintikou: mia periptosi glossikis anasfaleias? Meletes gia tin elliniki glossa* 39: 615–670].
- Ralli, A. (2006). Syntactic and morphosyntactic phenomena in Modern Greek dialects. The state of the art. *Journal of Greek Linguistics* 7: 121–160.
- Sandfeld, K. (1930). *Balkanski jezici. Knjiga o Balkanu, I*. Beograd: Balkanski institut.
- Σαραφίδου, Τ. (2003). *Θέματα σύνταξης και λόγου της νέας ελληνικής γλώσσας*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη. [Sarafidou, K. (1930). *Themata syntaksis kai logou tis neas ellinikis glossas*. Athens: Ekdoseis Stamouli].
- Σετάτος, Μ. (2010). Κοινή γλώσσα και κοινή νεοελληνική. *Φιλολόγος* 140: 220–231. [Setatos, M. (2010). *Koini glossa kai koini neoelliniki*. *Philologos* 140: 220–231].
- Sitaridou, I., Terkourafi. M. (2007). On the Loss of the Masculine Genitive Plural in Cypriot Greek: language contact or internal evolution?, in *Proceedings of the XVIII International Conference on Historical Linguistics*, ed. M. Dufresne, F. Dupuis & E. Vocaj (Amsterdam: Benjamins): 161–173.
- Станојчић, Ж., Поповић, Ј. (1997). *Граматика српског језика*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства. [Stanojčić, Ž., Popović, Lj. (1997). *Gramatika srpskog jezika*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva].
- Τριανταφυλλίδης, Μ. (1995). *Νεοελληνική γραμματική*. Αθήνα: ΟΕΔΒ. [Triantafyllidis, M. (1995). *Neoelliniki grammatiki*. Athens: OEDV].
- Χατζησάβας, Α. (1992). Το βασικό λεξιλόγιο της ελληνικής, στα *Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου για τη Σύγχρονη Ελληνική Γλώσσα* (Αθήνα: ΟΕΔΒ): 71–88. [Hatzisavvas, A. (1992). *To vasiko leksilogio tis ellinikis*, in *Praktika tou Diethnous Symposiou gia ti Sigxroni Elliniki Glossa* (Athens: OEDV): 71–88].

Maja Bačić Ćosić

University of Belgrade

Faculty of Philology, Department of Modern Greek Studies

GENITIVE CASE IN TEACHING MODERN GREEK AS A FOREIGN LANGUAGE

Summary

In the Modern Greek language, there are four cases – nominative, genitive, vocative and accusative. Each of them serves to express different relations, so their role in conveying and understanding the message is of utmost importance. However, of all the above cases, genitive is certainly the one that is least used in informal discourse and everyday speech. The genitive case is used primarily not only to denote possessiveness, indirect object and certain characteristics but also cause, goal, separation, origin, place, time and quantity. When it comes to the indirect object, it is expressed by a noun in the genitive, mostly standing with the verbs denoting expression, feelings, possession and relations. For this paper, non-experimental quantitative research was conducted, whose aim was to examine to which extent the undergraduate students of Modern Greek language as L2 at the Department of Modern Greek Studies at the Faculty of Philology use this case, and more specifically whether they prefer to use accusative with a preposition in the situations when both of this cases can be used. Our initial hypothesis was that the respondents would rather use genitive case when it comes to denoting possession, while in all the other situations they will use the accusative case with the prepositions *από/σε/για*. The obtained results showed that the respondents use genitive to express possession, time, location, and certain characteristics. When expressing an indirect object, they use accusative with a preposition to a greater extent.

Key words: cases, genitive case, Modern Greek as L2.

Примљено: 24. 2. 2022.

Прихваћено: 28. 4. 2022.